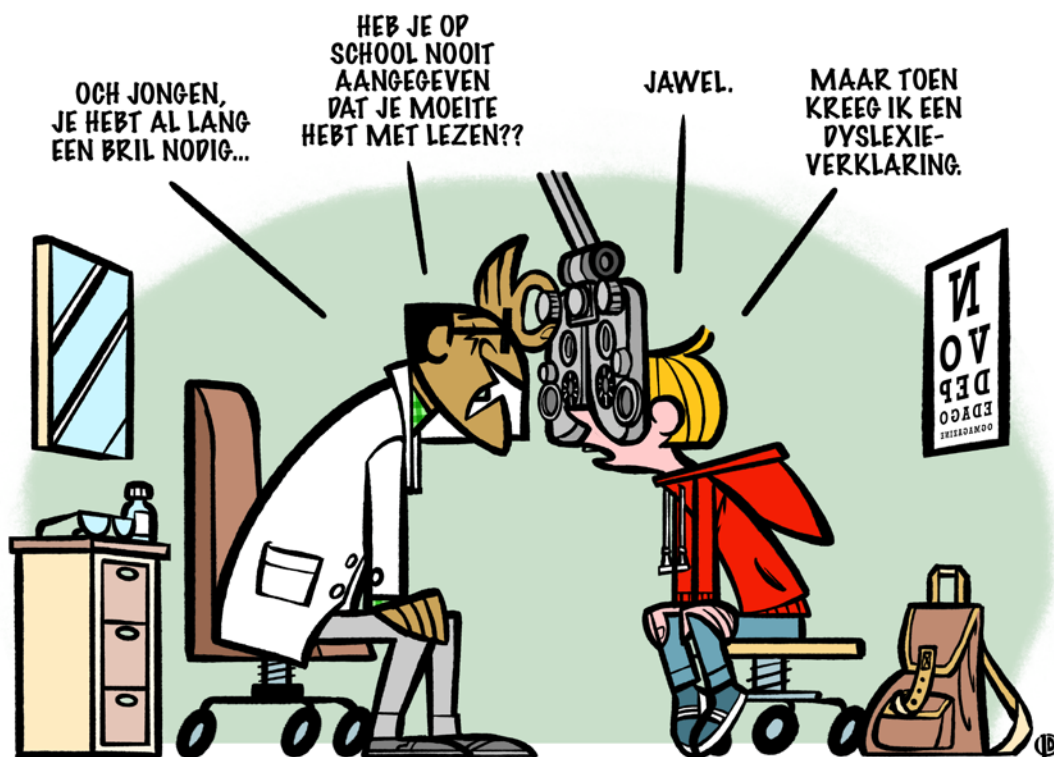

‘Er is nu een richtlijn Dyslexie die breed gedragen wordt’

De nieuwe brede vakinhoudelijke richtlijn Dyslexie schept duidelijkheid in een onderwerp waarover nog altijd veel – wetenschappelijke – onduidelijkheid bestaat. We praten erover met Hans van Luit – voorzitter van de stuurgroep die de richtlijn heeft samengesteld, Ellen Loykens – lid van de Richtlijnadviescommissie en Lenneke Kapitein die zich als orthopedagoog veel bezighoudt met dyslexie.

Lenneke Kapitein

Ellen Loykens

Hans van Luit heeft genoeg ervaring om te weten dat het opstellen van een vakinhoudelijke richtlijn altijd lastiger en vooral tijdrovender is dan je vooraf denkt. “We hebben er met z’n allen veel meer uren in gestoken dan was voorzien. Tegelijkertijd zegt dat ook iets over het commitment van degenen die erbij betrokken waren. Uiteindelijk is de richtlijn een halfjaar later opgeleverd dan oorspronkelijk de bedoeling was, maar er ligt nu wel iets waar iedereen z’n zegje over heeft kunnen doen. Het is een richtlijn die breed gedragen wordt.” Dat kan Lenneke Kapitein beamen. “Vanuit de intervisiegroepjes waarin ik zit hoor ik dat collega’s er ontzettend blij mee zijn. De richtlijn geeft een duidelijk kader waardoor je minder last zult hebben van misdiagnoses.”

Duidelijkheid

In feite kun je zeggen dat de richtlijn duidelijkheid schept over een onderwerp waarover nog altijd veel onduidelijkheid bestaat. Want nog steeds is niet helder wat dyslexie precies is. Dat maakt het classificeren en diagnosticeren ook lastig. Het gebrek aan duidelijkheid zorgde voor veel discussie en een rictingenstrijd in het veld. Ellen Loykens: “Het mooie aan deze richtlijn is dat daarin de thema’s zijn benoemd waarover we het met z’n allen wél eens zijn. Waar is bewijs voor en hoe sterk is dat bewijs, dat was het uitgangspunt. Dat vind ik een enorme vooruitgang. We zoeken nu de gezamenlijkheid op in plaats van te verzanden in een kampenstrijd. Op die manier heb je het tenminste ergens over en kom je vooruit.”

Prevalentie

Voor Hans van Luit is de kern van de richtlijn het feit dat er consensus is over het zogeheten prevalentiecijfer, de waarschijnlijkheid dat dyslexie optreedt in een populatie. “Dat is nu vastgesteld op 6,7 procent. Je kunt het natuurlijk nooit zo precies stellen, maar je weet nu dat het percentage kinderen met dyslexie in die orde van grootte moet liggen. Andere kinderen met lees- en/of spellingsproblemen

hebben ook ernstige problemen, maar voldoen niet aan de criteria voor de diagnose dyslexie.”

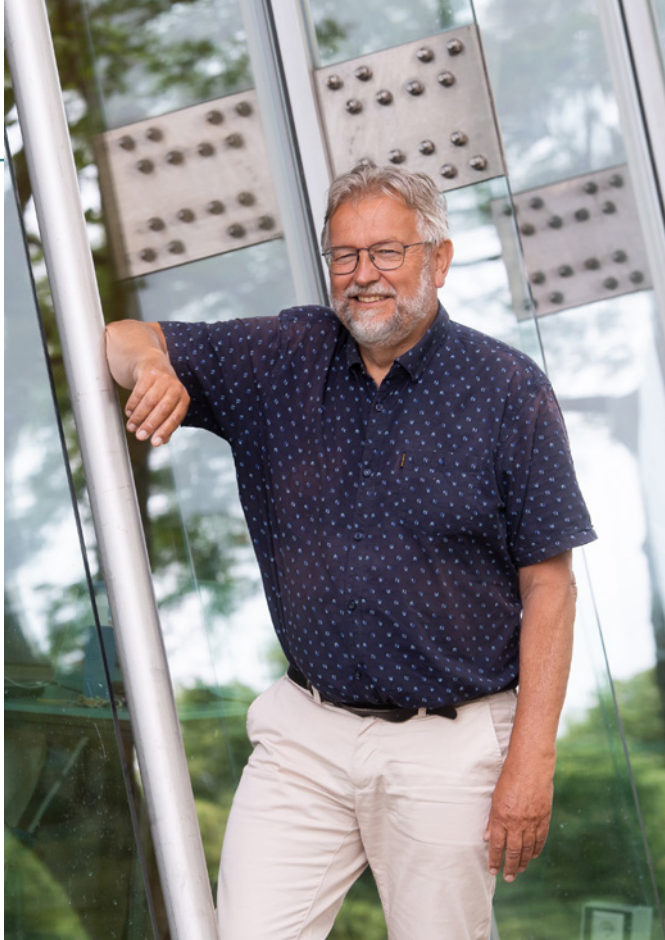
“Je hoort wel eens dat op sommige vwo-opleidingen 15 procent van de leerlingen een dyslexieverklaring heeft. We weten nu dat dat niet kan. Als gedragsdeskundige die de richtlijn serieus neemt, kun je – kort door de bocht gezegd – geen verklaring meer afgeven omdat je het zo’n aardige knul of meid vindt. Op veel scholen heerst scepsis over het aantal afgegeven verklaringen. Nu de verklaring echt op de nieuwe richtlijn gebaseerd moet zijn, kan een school met veel meer recht en reden zeggen: dit is daadwerkelijk dyslexie en dus gaan we ook ons best doen om de zorg te bieden die deze leerling nodig heeft.”

Hulp

Door de richtlijn staat de hulp voor het kind weer meer centraal, vindt Ellen Loykens. “Het is belangrijk dat we beseffen dat de diagnose dyslexie niet gelijk staat aan een behoefte aan hulp. Want dat is in mijn beleving de oorzaak voor die verhoogde percentages. Het verwarrende in de discussie was steeds: als je een stoornis hebt, krijg je hulp. Heb je geen stoornis, dan krijg je geen hulp. Maar daar moeten we vanaf, want alle kinderen met lees/spellingproblemen verdienen hulp. De richtlijn helpt daarbij.”

Hans van Luit: “Precies, dan kom je op het terrein van passend onderwijs. We weten best veel over lees/spellingproblemen en dat veel leerlingen daarmee te kampen hebben. Die moeten de hulp krijgen die bij hen past en inderdaad helpt de richtlijn daarbij. Al is het jammer genoeg nog steeds zo dat wetenschappers er moeilijk in slagen om scherp te krijgen welke kinderen nu wel en niet tot de groep met dyslexie behoren. Er is veel onderzoek bij kinderen van wie niet duidelijk is hoe zwak ze precies zijn en dat leidt tot spraakverwarring – ook internationaal.”

Volgens Lenneke Kapitein zou het bovendien goed zijn als we met z’n allen wat minder gericht zijn op het plakken van labels. “Wat zou >

Hans van Luit. foto: René Schotanus

- het toch mooi zijn als alle kinderen gewoon de faciliteiten krijgen die ze nodig hebben. Ik denk dat we te veel aan het labelen zijn en te weinig kijken naar wat kinderen écht nodig hebben.”

Beter onderwijs

Er is ook een stroming die vindt dat dyslexie opgelost kan worden met beter onderwijs. Dyslexie is niet aan te tonen en een verontrustend verdienmodel geworden, vindt hoogleraar orthopedagogiek Anna Bosman bijvoorbeeld. En Jeanet Meijs, die na zestig jaar in het onderwijs onlangs afzwaaide als bestuurslid van Beter Onderwijs Nederland en de bijnaam ‘juf der juffen’ draagt, zei in *BN DeStem*: “Het echte probleem is niet dyslexie, maar de belabberde staat van het Nederlandse reken- en taalonderwijs.”

Het zijn stellingen waar Lenneke Kapitein niet bepaald bij staat te juichen. In haar praktijk ziet ze iedere dag kinderen die keihard werken en extra werken, en remedial teachers die er hard aan trekken om de situatie voor hun leerlingen te verbeteren. “Als er dan iemand even roept dat het aan het onderwijs ligt, vind ik dat kwetsend voor die kinderen en professionals.”

“Ook ik vind het een stelling die niet zo zinvol is”, zegt Ellen Loykens. “Ik zou zeggen: lukt het je om het probleem op te lossen met beter onderwijs, hang dan de vlag uit. Maar doe niet het omgekeerde: het ontkennen van ernstige problemen waar mensen tot ver in hun

Over de richtlijn

De brede vakinhoudelijke richtlijn Dyslexie is geschreven in opdracht van de beroepsverenigingen NIP, NVO, LBRT en het Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie (NKD). De richtlijn is gebaseerd op de laatste wetenschappelijke kennis en inzichten op ‘wat werkt’. Daarmee behoort de richtlijn tot de professionele standaard van deze beroepsgroepen. Dat betekent dat alle professionals hem toepassen, óf er gemotiveerd van afwijken.

De tekst van de richtlijn is hier te vinden:
<https://richtlijnenjeugdhulp.nl/dyslexie/>

volwassenheid mee worstelen. Dan lok je een discussie uit over de hoofden van kwetsbare kinderen.”

Hans van Luit: “Het is van alle tijden dat mensen zeggen: geef beter onderwijs en je bent van alle problemen af. Nou, dat is dus niet zo. Ik maak me wel zorgen over het feit dat docenten vanwege het tekort aan vervangers nagenoeg geen mogelijkheid meer krijgen voor bij- en nascholing. Daar zit wel een probleem. Mede daarom is het zo belangrijk dat de richtlijn er is, want in dat document staat alle informatie uit wetenschap én praktijk overzichtelijk bij elkaar. Dus ik zou willen zeggen: heb je te maken met een kind met lees/spellingproblemen? Lees de richtlijn.”

Rol orthopedagoog

Ellen Loykens wil nog wel iets kwijt over de rol van de orthopedagoog. “Wij hebben geen vak waarbij je van A naar B gaat en dan klaar bent. We gebruiken hulpmiddelen bij de diagnostiek, zoals tests, maar we maken ook professionele afwegingen. We kijken naar de ernst van het probleem, naar iemands karaktereigenschappen en maken zo een inschatting. Dat ‘klinisch redeneren’ is het mooie aan ons beroep. En bij het maken van die afwegingen is de richtlijn een perfect hulpmiddel.”

tekst: Raymond Krul

tekening: Jan Dirk Barreveld